

АНОТАЦІЯ

Сегеда С.А. Розвиток аграрно-продуктового виробництва: теорія, методологія, практика. – Рукопис.

Дисертація присвячена дослідженню розвитку аграрно-продуктового виробництва в умовах трансформації економічних відносин. Запропоновано комплексне визначення категорії “розвиток” з філософської та економічної позицій. Визначено соціально-економічну значимість розвитку аграрно-продуктового виробництва та кожної окремої галузі, що спроможні забезпечити виробництво аграрно-продовольчих продуктів і товарів повсякденного вжитку, зачіпають інтереси кожної конкретної людини, всього населення країни, суспільства і держави загалом. Дано авторське трактування дефініції “аграрно-продуктове виробництво”. Досліджено та оцінено стан ресурсного потенціалу аграрно-продуктового виробництва України, складовими якого є земля, вода, ліси, людські ресурси, матеріально-технічні та енергетичні ресурси, освітянсько-науковий потенціал, культура, духовність.

Вдосконалено методологічні засади дослідження аграрно-продуктового виробництва у зв'язку із продовольчою безпекою, рівнем життя населення, станом здоров'я та соціально-демографічними індикаторами розвитку людини. Систематизовано методики аналізу і прогнозування обсягів виробництва аграрної продукції на засадах застосування моделей часткової рівноваги. Узагальнено методики вибору соціально-демографічних індикаторів розвитку людини та стану здоров'я населення країни.

Визначено сутність сучасного агрохолдингу як корпоративного утворення з концентрації землі і капіталу, організації монокультурного виробництва, централізації фінансових ресурсів незалежно від виду підприємницької діяльності та соціально безвідповідального.

Установлено невідповідність між темпами збільшенням обсягів виробництва продукції рослинництва і темпами нарощуванням промислових потужностей з їх переробки, доробки та довготривалого зберігання. Доведено, що Україна має сировинний характер аграрно-продуктового виробництва на зовнішньому ринку.

Виявлено зміну структури посівів сільськогосподарських культур у напрямі розширення кон'юнктурних культур зовнішнього ринку та зменшення поголів'я, причому за всіма видами і формами господарювання. Досліджено фактори впливу на рівень споживання продуктів харчування та виявлено різну тісноту зв'язку між рівнями споживання основних продуктів харчування залежно від обсягів виробництва, середньомісячної заробітної плати, частки споживчих витрат на продовольство, індексу споживчих цін, обсягів імпорту. Виявлено тісний зв'язок між споживанням основних продуктів харчування і захворюваністю та смертністю населення від хронічних неінфекційних захворювань, а також соціально-демографічними індикаторами розвитку людини.

Встановлено наявність синхронності в динаміці погіршення соціально-демографічних показників розвитку людини із погіршенням харчування населення країни. Визначено основні тригери всіх соціально-демографічних показників розвитку людини в Україні.

Визначено соціально-економічні передумови зовнішньоекономічної

діяльності аграрно-продуктового виробництва. Оцінено стан експортно-імпорتنих операцій. Вдосконалено і доповнено структуру аграрно-продуктових товарів зовнішньої торгівлі.

Сформульовано концептуальні засади формування інноваційної моделі розвитку аграрно-продуктового виробництва в напрямі збереження екологічності земельних, лісових і водних ресурсів, відновленні, розбудові та розвитку сільськогосподарського машинобудування й виробництва сучасної інтелектуалізованої системи машин; нарощуванні національного виробництва широкого асортименту якісних, екологічно безпечних харчових продуктів та предметів повсякденного вжитку.

Уточнено зміст поняття “мотивація” як системи мотивів людини або групи людей до діяльності, що поєднані спільними інтересами, стимулами та залежні від національної ідеї, визначеної мети, поставлених цілей і завдань. Розроблено методику мотивації людини праці забезпечення її робочим місцем та достойною заробітною платою.

Встановлено, що важливим напрямом зниження ризиків перевиробництва зерна є нарощування промислових виробничих потужностей з новітньою технологією глибокої доробки, переробки та виробництва багатого асортименту якісної і безпечної продукції продовольчого споживання; розвиток комбікормової промисловості, виробництво біоенергетичних продуктів.

Ключові слова: розвиток, аграрно-продуктове виробництво, інвестиції, науковий потенціал, аграрна наука, споживання, людський капітал, потреби, ресурси, нормативи, здоров'я, органічне виробництво, матеріально-технічне забезпечення, мінеральні ресурси.

АННОТАЦИЯ

Сегеда С.А. Развитие аграрно-продуктового производства: теория, методология, практика. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК». Киев, 2021.

Диссертация посвящена исследованию развития аграрно-продуктового производства в условиях трансформации экономических отношений. Предложено комплексное определение категории "развитие" с философской и экономической позиций. Определены социально-экономическую значимость развития аграрно-продуктового производства и каждой отдельной отрасли способны обеспечить производство аграрно-продовольственных продуктов и товаров повседневного спроса, затрагивают интересы каждого конкретного человека, всего населения страны, общества и государства в целом. Даны авторская трактовка дефиниции "аграрно-продуктовое производство". Исследованы и оценено состояние ресурсного потенциала аграрно-продуктового производства Украины, составляющими которого являются земля, вода, леса, человеческие ресурсы, материально-технические и энергетические ресурсы, образовательно-научный потенциал, культура, духовность.

Усовершенствована методологические основы исследования аграрно-продуктового производства в связи с продовольственной безопасностью, уровнем жизни населения, состоянию здоровья и социально-демографическим индикаторами развития человека. Систематизированы методики анализа и прогнозирования объемов производства аграрной продукции на основе применения моделей частичного равновесия. Обзор методики выбора социально-демографических индикаторов развития человека и состояния здоровья населения страны.

Определена сущность современного агрохолдинга как корпоративного образования по концентрации земли и капитала, организации монокультурного производства, централизации финансовых ресурсов независимо от вида предпринимательской деятельности и социально безответственного.

Установлено несоответствие между темпами увеличением объемов производства продукции растениеводства и темпами наращиванием промышленных мощностей по их переработке, доработке и длительного хранения. Доказано, что Украина имеет сырьевой характер аграрно-продуктового производства на внешнем рынке.

Выявлено изменение структуры посевов сельскохозяйственных культур в направлении расширения конъюнктурных культур внешнего рынка и уменьшение поголовья, причем по всем видам и формам хозяйствования. Исследованы факторы влияния на уровень потребления продуктов питания и выявлено разную тесноту связи между уровнями потребления основных продуктов питания в зависимости от объемов производства, среднемесячной заработной платы, доли потребительских расходов на продовольствие, индекса потребительских цен, объемов импорта. Обнаружена тесная связь между потреблением основных продуктов питания и заболеваемостью и смертностью населения от хронических неинфекционных заболеваний, а также социально-

демографическим индикаторами развития человека.

Установлено наличие синхронности в динамике ухудшения социально-демографических показателей развития человека с ухудшением питания населения страны. Определены основные триггеры всех социально-демографических показателей развития человека в Украине.

Определены социально-экономические предпосылки внешнеэкономической деятельности аграрно-продуктового производства. Оценено состояние экспортно-импортных операций. Усовершенствована и дополнена структура аграрно-продуктовых товаров внешней торговли.

Сформулированы концептуальные основы формирования инновационной модели развития аграрно-продуктового производства в направлении сохранения экологичности земельных, лесных и водных ресурсов, восстановлении, развитии и развития сельскохозяйственного машиностроения и производства современной интеллектуализированной системы машин; наращивании национального производства широкого ассортимента качественных, экологически безопасных пищевых продуктов и предметов повседневного обихода.

Уточнено содержание понятия "мотивация" как системы мотивов человека или группы людей к деятельности, объединены общими интересами, стимулами и зависимые от национальной идеи, определенной целей, поставленных целей и задач. Разработана методика мотивации человека труда обеспечения ее рабочим местом и достойной заработной платой.

Установлено, что важным направлением снижения рисков перепроизводства зерна является наращивание промышленных производственных мощностей по новейшей технологии глубокой доработки, переработки и производства богатого ассортимента качественной и безопасной продукции продовольственного потребления; развитие комбикормовой промышленности, производство биоэнергетических продуктов.

Ключевые слова: развитие, аграрно-продуктовое производство, инвестиции, научный потенциал, аграрная наука, потребление, человеческий капитал, потребности, ресурсы, нормативы, здоровье, органическое производство, материально-техническое обеспечение, минеральные ресурсы.

ABSTRACT

Seheda S.A. The development of agrarian production: theory, methodology, practice. – The manuscript.

A thesis for the Academic Degree of Doctor of Economic Sciences in specialty 08.00.03 – Economics and Management of the National Economy. – KROK University. Kyiv, 2021.

The theoretical and methodological bases of the study of the problem of agricultural and food production are substantiated in the dissertation in the conditions of transformation of economic relations.

A comprehensive definition of the category "development" from a philosophical and economic standpoint is proposed. The socio-economic significance of the development of agro-food production and each individual industry that can ensure the production of agri-food products and consumer goods, affects the interests of each individual, the entire population, society and the state as a whole. The author's interpretation of the definition of "agricultural production" is given. The state of resource potential of agro-food production of Ukraine, the components of which are land, water, forests, human resources, material and technical and energy resources, educational and scientific potential, culture, spirituality, is studied and evaluated.

The methodological bases of the study of agricultural and food production in connection with food security, living standards, health status and socio-demographic indicators of human development have been improved. Methods of analysis and forecasting of agricultural production on the basis of the application of partial equilibrium models are systematized. Methods of choosing socio-demographic indicators of human development and health of the population of the country are generalized.

The essence of modern agricultural holding as a corporate entity on the concentration of land and capital, organization of monocultural production, centralization of financial resources, regardless of the type of business and socially irresponsible.

A discrepancy has been established between the rate of increase in crop production and the rate of increase in industrial capacity for their processing, finishing and long-term storage. It is proved that Ukraine has a raw material character of agricultural and food production on the foreign market.

There is a change in the structure of crops in the direction of expanding market crops in foreign markets and reducing livestock, and for all types and forms of management. Factors influencing the level of food consumption were studied and different closeness of the relationship between the levels of consumption of basic food products depending on production volumes, average monthly wages, share of consumer food expenditures, consumer price index, import volumes was revealed. There is a close link between basic food consumption and morbidity and mortality from chronic non-communicable diseases, as well as socio-demographic indicators of human development.

The presence of synchronicity in the dynamics of deterioration of socio-demographic indicators of human development with the deterioration of nutrition of the population has been established. The main triggers of all socio-demographic indicators of human development in Ukraine are identified.

The socio-economic preconditions of foreign economic activity of agro-food

production are determined. The state of export-import operations is assessed. The structure of agro-food products of foreign trade has been improved and supplemented.

Conceptual bases of formation of innovative model of development of agro-food production in the direction of preservation of ecological friendliness of land, forest and water resources, restoration, development and development of agricultural machine building and production of modern intellectualized system of machines are formulated; increasing national production of a wide range of quality, environmentally friendly food and everyday items.

The meaning of the concept of "motivation" as a system of motives of a person or group of people to work, combined with common interests, incentives and dependent on the national idea, the defined purpose, goals and objectives. A method of motivating a person to work, providing him with a job and a decent salary has been developed.

It is established that an important direction of reducing the risks of grain overproduction is to increase industrial production capacity with the latest technology of deep processing, processing and production of a wide range of quality and safe food products; development of feed industry, production of bioenergy products.

Key words: development, agricultural production, investments, scientific potential, agricultural science, consumption, human capital, needs, resources, standards, health, organic production, logistics, mineral resources.